

csi nord est / mss severovzhod
Consiglio Sindacale Interregionale Friuli Venezia Giulia /Slovenia
Medregijski sindikalni svet Furlanija-Juljska Krajina/Slovenija
CGIL - CISL - UIL - ZSSS - KS90

OBMEJNI DELAVCI

*Vodič po slovenski
in italijanski zakonodaji*

■ **Socialno varstvo** ■ **Davki**
■ **Nadomestila** ■ **Brezposelnost**

UVOD

Sindikalne organizacije iz Slovenije ZSSS in KS 90 ter CGIL, CISL, UIL iz Furlanije-Juljske krajine že od leta 1992 sodelujejo na področju varstva in nudenja pomoči delavkam in delavcem v navedem čezmejnem območju. Podrobneje je v okviru medregijskega sindikalnega sveta bilo v sodelovanju varstvo zagotovljeno na tisoče obmejnim delavkam in delavcem, čeprav številni izmed njih dela ne opravljajo na podlagi urejenega delovnega razmerja. Tudi iz tega razloga in s ciljem ugotavljanja takšnih situacij smo izdelali ta »vodič« po pravicah in obstoječih pravilih v obeh državah.

V tej knjižici objavljamo novosti iz slovenske in italijanske zakonodaje na področju čezmejnega dela.

V besedilu so navedeni glavni zakoni in ostali predpisi, ki prispevajo k boljšemu poznavanju pravic na področju socialnega varstva, davkov in pridobivanja pomoči.

Poudariti velja, da so na podalgi nekaterih predpisov pravice pogojene s stalnim prebivališčem in torej vsi predpisi ne veljajo v celoti za obmejne delavce. Očitno bi spričo kompleksnosti predpisov potrebovali pomoč pri njihovem tolmačenju, ki jo lahko zagotovijo člani Medregijskega sindikalnega sveta iz Slovenije in Italije. Navajamo zgolj naslove glavnih informacijskih točk, ostali naslovi so na voljo pri sindikalnih predstavništvih, ki se nahajajo v večjih krajih v Sloveniji in v Furlanij-Juljski krajini.

Zelo dramatične izredne razmere v času pandemije so gospodarsko prizadele delavce, še posebej obmejne, zaradi omejitev pri mobilnosti med državami. Evropski organi že od začetka opozarjajo, da omejitev premikov ne bi smela veljati za obmejne delavce in deloma je to že bilo zagotovljeno, vendar obstaja nevarnost, da bi novi ukrepi za omejevanje pandemije lahko močno ovirali gibanje obmejnih delavcev. Medregijski sindikalni svet si prizadeva, da bi odpravil takšne ovire v tesnem sodelovanju z inštitucijami na raznih ravneh, od evropske pa vse do lokalne. Upamo, da bo celotna populacija čimprej precepljena in da bomo lahko vsakodnevno življenje in delo doživljali na bolj sproščen način.

***Predsedstvo Medregijskega sindikalnega
sveta MSS FJK SLO
Roberto Treu - Peter Majcen***

KAZALO

OBMEJNI DELAVCI: ITALIJANSKA ZAKONODAJA	7
▶ Socialno varstvo	7
▶ Davki	10
▶ Nadomestila	11
▶ Brezposelnost	17
OBMEJNI DELAVCI: SLOVENSKA ZAKONODAJA	19
▶ Socialno varstvo	19
▶ Davki	22
▶ Nadomestila	26
▶ Brezposelnost	30
NAŠE SLUŽBE	32

S prispevkom dežele Furlanije-Julijske krajine, Deželni zakon z dne 9.2.1996

Grafična obdelava in tisk: Cronaca FVG s.a.s.

OBMEJNI DELAVCI: ITALIJANSKA ZAKONODAJA

► SOCIALNO VARSTVO

V Italiji obstajajo razni načini dostopanja do pokojnine. V nadaljevanju navajamo glavne, pri čemer želimo izpostaviti, da so predpisi dokaj zapleteni, zato se na naslednjih straneh omejujemo le na najpomembnejše značilnosti, za podrobnejše informacije pa se velja obrniti na patronate.

■ Predčasna pokojnina

Do predčasne pokojnine lahko dostopajo delavke in delavci, ki v obdobju med 01.01.2019 in 31.12.2026 dopolnijo 41 let in 10 mesecev pokojninske dobe za ženske in 42 let ter 10 mesecev za moške. Upokojijo se lahko po 3 (treh) mesecih od izpolnitve pogojev. (tako imenovano okno)

Delavkam in delavcem lahko pravica do predčasne upokojitve dospe tudi s seštevkom prispevnih dob, za prispevke nakazane na razne račune v obdobjih, dopoljenih v drugih državah. Za upravičenost do predčasne upokojitve mora zaposlenemu delovno razmerje prenehati v Italiji in tujini.

■ Predčasna upokojitev za delavce in delavke, ki so začeli delati zelo mladi

Od 1. maja 2017 je za določene kategorije delavcev predvidena možnost, da se zniža pogoj glede prispevne dobe, ki je določena na 41 let. Do znižanega pogoja so upravičeni/e zaposleni/e delavke in delavci, ki dopolnijo 41 let prispevne dobe, ki imajo najmanj 1 prispevek plačan pred 1. januarjem 1996, tisti ki imajo najmanj 12 mesecev plačanih prispevkov za dejanska delovna obdobja pred dopoljenim devetnajstim letom starosti in ki hkrati izpolnjujejo še enega od naslednjih pogojev:

so brezposelni

oziroma

najmanj 6 mesecev nudijo pomoč zakoncu ali sorodniku v prvem redu s hujšo obliko invalidnosti, s katerim živijo, oziroma sorodniku ali sorodniku v svaštvu v drugem redu, ki živi z njimi

oziroma

so civilni invalidi, za katere so invalidnost ugotovile pristojne komisije v obsegu najmanj 74 %

oziroma

so ob upokojitvi v zadnjih desetih letih najmanj sedem let opravljali težje delo/poklice (skladno s prilogo B Zakona o proračunu za leto 2018) oziroma so vsaj polovico skupne delovne dobe opravljali posebej naporna ali težka dela (posebno težka dela, predvidena po specifični tabeli, ki je na voljo pri patronatih in sindikatih). Tudi v tem primeru pravica do izplačila pokojnine dospe po treh mesecih od izpolnitve pogojev.

■ **Predčasna upokojitev »delež 100«**

V triletnem obdobju 2019-2021 je bila uvedena nova možnost preskusne predčasne upokojitve, na podlagi katere je upokojitev možna ob dopolnitvi starosti najmanj 62 let in prispevne dobe najmanj 38 let. Imenuje se »DELEŽ 100«. Tudi v tem primeru pravica do izplačila pokojnine dospe tri mesece po izpolnitvi pogojev.

■ **Predčasna upokojitev za delavke in delavce, ki opravljajo posebno težko delo**

Delavke in delavci, ki opravljajo posebno težko delo (seznam, določen z Ministrskim odlokom z dne 19. maja 1999 in z Zakonsko uredbo št. 67 z dne 21. aprila 2011), se lahko upokojijo pod ugodnejšimi pogoji kot delavci na splošno. Pravica do upokojitve se prizna tistim, ki so posebno težko delo v zadnjih 10 letih dela opravljali vsaj 7 let oziroma vsaj polovico skupne delovne dobe.

■ **Starostna pokojnina**

V dvoletnem obdobju 2021-2022 je bil pogoj za starostno upokojitev določen na 67 let, tako za ženske kot za moške. Poleg starosti je pogoj za upokojitev **najmanj 20 let plačanih prispevkov** in prenehanje zaposlitve v Italiji ali tujini. Še vedno veljajo izjeme od prejšnjih predpisov, ki omogočajo upokojitev z najmanj 15 leti prispevne dobe za delavke in delavce, ki so pred 31. decembrom 1992 dopolnili 15 let prispevne dobe.

■ **Družinska pokojnina**

Ta pokojnina predstavlja ekonomski in socialni prejemek, ki se izplačuje družinskim članom preminulega upokojenca/preminule upokojenke.

Če je zavarovanec/zavarovanka preminul/a pred upokojitvijo, se prejemek imenuje **»neposredna pokojnina«**,

če je zavarovanec/zavarovanka preminul/a po upokojitvi, se prejemek imenuje **»prenesena pokojnina«**.

Upravičenci

Družinski člani, upravičeni do pokojnine, so: zakonec preminulega, tudi če je bil od njega/nje ločen od postelje in mize; razvezani zakonec; mladoletni otroci, polnoletni dijaki/študenti, pridobitno nesposobni in z njimi izenačene osebe (pod drugimi posebnimi pogoji lahko to pravico uveljavljajo tudi druge osebe, kot so vnuki, starši, bratje in sestre).

Do prenosljive pokojnine so upravičene tudi osebe istega spola, ki formalno sklenejo partnersko zvezo, ker se v vseh pogledih štejejo kot »zakonci« (Zakon št. 76 z dne 20.05.2016).

■ **Delno nadomestilo za invalidnost**

Delno nadomestilo za invalidnost je neprenosljiv prejemek, predviden za zaposlene v zasebnem sektorju in samozaposlene. Za pridobitev pravice do nadomestila sta predvidena dva pogoja: vplačani prispevki za najmanj pet let, od katerih najmanj trije v zadnjem petletnem obdobju in priznanje s strani uradnega zdravnika pri Nacionalnem pokojninskem zavodu INPS, da je »delovna sposobnost zavarovane osebe pri zaposlitvi, ki je skladna z njegovimi sposobnostmi, trajno znižana najmanj za eno tretjino zaradi fizične ali duševne bolezni oziroma prizadetosti«. Nadomestilo je triletno in pravica do njega se lahko podaljša na predlog in na podlagi zdravniškega pregleda pri Pokojninskem zavodu INPS. Po drugem podaljšanju se nadomestilo šteje kot stalno, pri čemer lahko INPS zahteva preverjanja, s katerimi se ugotavlja, ali se zdravstveni pogoji niso spremenili. Prejemnik/prejemnica navedenega nadomestila lahko še naprej dela.

■ **Invalidska pokojnina**

Invalidska pokojnina je prenosljiv prejemek, vezan na dva pogoja: plačilo prispevkov za najmanj petletno obdobje, od tega za najmanj tri leta v zadnjem petletnem obdobju in priznanje s strani uradnega zdravnika Pokojninskega zavoda INPS o »absolutni trajni nesposobnosti opravljanja vsakršnega dela«. Prenehanje delovne dejavnosti predstavlja pogoj za upravičenost do invalidske pokojnine!

► DAVKI

Ker evropske direktive prepovedujejo dvojno obdavčevanje in glede na to, da med Slovenijo in Italijo že obstaja dvostranski sporazum o izogibanju dvojnemu obdavčevanju, je treba najprej opredeliti koncept stalnega prebivališča in davčnega rezidenstva. Oseba ima stalno prebivališče v državi, kjer živi, davčni rezident pa je tista oseba, ki je v skladu z zakonskimi določili določene države dolžna plačevati davke in ima v navedeni državi stalno prebivališče ali domicil oz. sedež dejavnosti oz. je na to državo vezana na podlagi drugih meril.

Tu se postavi prvo vprašanje: **Kje živiš ??**

V Italiji ? v tem primeru je jasno in nesporno, da se davki plačajo v Italiji. Če pa si zaposlen v Sloveniji, med letom plačuješ akontacijo davka. V redkih primerih plačuješ davek v obeh državah, vendar končni obračun – napoved dohodnine se vrši v Italiji.

V Sloveniji ? in si italijanski državljan ? Ko se preseliš v Slovenijo, se je potrebno vpisati v A.I.R.E = anagrafe dei cittadini italiani residenti all'estero. – dolžnost vsakega posameznika, ki se v državo preseli za več kot 1 leto. Kaj sledi vpisu v A.I.R.E ? po službeni dolžnosti se ti odjavi bivanje v R Italiji. (gl. slovenska zakonodaja na str. 22).

Glavni davek, ki ga v Italiji plačujejo fizične osebe, je dohodnina.

Davek se obračuna na skupni dohodek, ki predstavlja seštevek:

- katastrskega dohodka,
- dohodka od zaposlitve in z njim izenačenega dohodka,
- dohodka iz samostojne dejavnosti,
- dohodka iz kapitala,
- dohodka od podjetniške dejavnosti,
- drugih dohodkov.

Dohodek, ki se obdavči, je davčna osnova v višini skupnega dohodka po odbitku dohodka za glavno stanovanje in določenih odbitkov v skladu s predpisi (gre za nekatere stroške, ki jih zavezanec krije v obravnavanem letu in spadajo v kategorijo stroškov, ki se odbijejo in se lahko uveljavljajo ob predložitvi napovedi dohodnine).

Na davčno osnovo se obračunajo progresivne davčne stopnje po posameznih dohodkovnih razredih:

- do 15.000,00 €
- od 15.001,00 € do 28.000,00 € v višini 27%
- od 28.001,00 do 55.000,00 v višini 38%
- od 55.001,00 do 75.000,00 v višini 41%
- od 75.001,00 v višini 43%.

Od navedenega zneska se obračunajo odbitki, ki pripadajo za doseganje dohodka in za družinske obveznosti. Pri zaposlenih delodajalec (ki plačuje odtegljaj) davčne odtegljaje obračuna neposredno (skupaj s prispevki) na mesečni plačilni listi. Kdor je med letom kril stroške, za katere se prizna odbitek na podlagi predpisa (npr. zdravstveni stroški, stroški za univerzitetno izobraževanje, zavarovalne premije za življenjska zavarovanja ali za primer smrti itd.), lahko takšne stroške uveljavlja s predložitvijo prijave dohodkov (na obrazcu 730 oz. na obrazcu Redditi (dohodki)), s čimer se mu bruto davek zniža za določen diverzificiran odstotek glede na vrsto stroška. Rezultat predstavlja čisti davek.

Davek za plačilo se izračuna na podlagi čistega davka po odbitku morebitnih davčnih terjatev, plačil in akontacij ter pri viru vnaprej plačanih zneskov iz naslova akontacije. Poleg dohodnine se na obdavčljivi dohodek obračunata še deželni in občinski dodatek.

Izplačilo ob zaključku delovnega razmerja/odpravnino (TFR) se obdavčuje ločeno. Konec vsakega leta je delodajalec dolžan delavcu izdati enotno potrdilo CU-Certificazione Unica, v katerem so povzeti vsi davki, ki so že odtegnjeni na plačilni listi in se lahko uporabi za izpolnjevanje prijave napovedi dohodkov. Za obmejne delavce enotno potrdilo CU v Sloveniji dokazuje koliko davkov je že bilo plačanih v Italiji in njihov znesek se bo odštel pri morebitni napovedi dohodkov v Sloveniji.

Za dodatne informacije se lahko obrnete na naše službe.

► DOPUSTI IN NADOMESTILA

■ Materinski dopust

Ženske je 2 meseca pred in 3 mesece po porodu prepovedano razporediti na delo, pri čemer skupno obdobje odsotnosti od dela traja 5 mesecev. Možna je tudi odsotnost samo v 5 zaporednih mesecih po porodu pod pogojem, da zdravnik specialist v okviru državne zdravstvene službe oz. na podlagi koncesije in pristojni zdravnik za preventivne dejavnosti ter varovanje zdravja na delu potrdita, da takšna izbira ne ogroža zdravja nosečnice in otroka. Če pride do poroda pred predvidenim datumom, ki ga zdravnik navede na potrdilu (prezgodnji porod), se vsi dnevi, ki niso bili korišćeni prej, dodajo v

čas materinskega dopusta po porodu v skupnem trajanju 5 mesecev.

Če se oceni, da so delovni pogoji za matere ali otroka nevarni, je mogoče pri inšpekcijski službi Ministrstva za delo vložiti prošnjo za predhodno odredbo prepovedi za enega ali več obdobij v trajanju, ki ga določi navedena služba.

Delavke, ki so razporejene na dela, ki so nevarna za otroka in nosečnost, morajo biti po zakonu premeščene na izvajanje drugih del in nalog. Če to ni možno, lahko inšpekcijska služba pri Ministrstvu za delo odloči in prepove delo za posamezno obdobje oz. po potrebi tudi za celoten čas nosečnosti. Tudi zaradi zdravstvenih problemov, povezanih z nosečnostjo, se, neodvisno od škodljivih delovnih pogojev, lahko zahteva ukrepanje inšpekcijskih služb Ministrstva za delo in lahko delavka ostane doma, pri čemer ni na predhodnem materinskem dopustu, kar je za delavko ugodneje.

Delavka se lahko tudi odloči, da bo z odsotnostjo z dela pričela kasneje do meseca pred domnevnim datumom poroda in nato podaljšala odsotnost z dela po porodu ter bo ostala doma 1 mesec pred in 4 mesece po porodu (obvezni fleksibilni materinski dopust). Takšna odločitev je lahko odobrena, če zdravnik specialist pri Nacionalni zdravstveni službi in pooblaščenim zdravnikom na delovnem mestu, če je predvidena njegova prisotnost (Zakonska uredba 626/94), potrdita, da ni nevarnosti za nadaljevanje dela za mater niti za otroka.

■ Starševski dopust

Za vsakega otroka do 12. leta starosti ima vsak starš pravico do odsotnosti z dela za razdeljen ali neprekinjen čas 6 mesecev (t.i. starševski dopust). Skupno obema staršema pripada največ 10 mesecev dopusta.

Samo oče ima na podlagi ukrepov za spodbujanje zaposlenih očetov, da skrbijo za otroke, možnost, da koristi dodatni mesec dopusta, ki se tako podaljša do 7 mesecev, če koristi starševski dopust skupaj, razdeljeno ali v novitem obdobju najmanj 3 mesecev. V tem primeru starševski dopust za oba starša skupaj traja 11 mesecev. Oba starša lahko koristita starševski dopust tudi hkrati. Poleg navedenega lahko oče koristi starševski dopust od rojstva otroka, mati pa je na obveznem dopustu. V primeru, da je starš samo eden, lahko koristi dopust v trajanju 10 mesecev.

■ Obvezen dopust za zaposlene

Zaposlen oče je v 5 mesecih od rojstva otroka dolžan biti z dela odsoten 10 dni. Navedena pravica ni povezana s pravico matere in jo lahko oče koristi v novitem obdobju in tudi v času obveznega dopusta matere po porodu.

Delavci so dolžni o koriščenju dopusta pisno obvestiti svojega delodajalca najmanj 15 dni vnaprej. Če je prošnja, kar se v večini primerov zgodi, vložena za navedene dni, se ti dnevi izračunajo na podlagi predvidenega dneva poroda. Dopust se lahko od sedem dni podaljša na osem dni v dogovoru z materjo in se koristi namesto nje za čas obvezne odsotnosti, ki ji pripada.

Za koriščenje obveznega dopusta je očetu priznano nadomestilo v višini 100% plače, ki jo za račun INPS vnaprej plača delodajalec. Dopust je krit s statistično izkazanimi prispevki, nakazanimi na enak način in v enaki višini kot pri obveznem dopustu za matere.

■ Dnevni počitek

Mati delavka je upravičena do 2 ur počitka na dan, ki ju lahko koristi skupaj in sicer v prvem letu otrokovega življenja. Če je delovni čas krajši od 6 ur, traja počitek 1 uro. Oče delavec je upravičen do odmora samo v primeru smrti ali hujše bolezni matere, če so mu otroci dodeljeni v vzgojo, če mati imetnica take pravice, te pravice ne uveljavlja po lastni izbiri oz. če do nje ni upravičena npr. če je hišna pomočnica oz. delavka na domu. Oče je upravičen do počitka, če mati ne opravlja nobene delovne dejavnosti temveč je gospodinja ali je brezposelna.

■ Družinski dodatek

Družinski dodatek pripada zaposlenim delavcem in upokojujencem, ki se jim prejemki izplačujejo iz sredstev iz sklada za zaposlene.

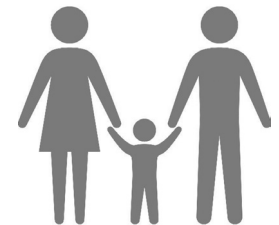
Zaposleni v zasebnem sektorju, razen v kmetijstvu, lahko pokojninskemu zavodu INPS posredujejo prošnje samo v elektronski obliki preko portala in jih ne vlagajo več pri delodajalcu, ki pa bo še nadalje vnaprej plačeval ustrezne deleže, ki pripadajo delavcu pri plači. Tudi upokojujenci lahko za prejemek pri zavodu INPS zaprosijo samo v elektronski obliki.

Zaposleni v javnem sektorju in delavci v kmetijstvu za nedoločen čas (OTI) vložijo prošnje pri delodajalcu na obrazcu »ANF/DIP« (SR16) v papirnati obliki.

Višina dodatka je odvisna od sestave gospodinjstva in dohodka skladno z ustreznimi tabelami, ki jih letno izdaja pokojninski zavod INPS.

Upoštevajo se vsi dohodki, prejeti v gospodinjstvu v letu pred obravnavanim, kot so:

- dohodki, obdavčljivi z dohodnino, pri čemer se odbijejo samo prispevki za socialno varstvo,
- dohodki, ki so obdavčeni ločeno,
- preživnina, ki se izplačuje zakoncu, ločenemu od postelje in mize,
- dohodki, doseženi v tujini.

Naslednji dohodki se upoštevajo samo, če skupaj presegajo € 1.032,91:

- štipendije,
- socialne pokojnine oz. socialni dodatki,
- pokojnine, ki se izplačujejo civilnim invalidom,
- obresti na transakcijskih računih, na depozite, obveznice BOT CCT itd.,
- prejemki od naložbenih investicijskih deležev.

Lahko se zaprosi za izplačila za do 5 let nazaj.

Pri sestavi gospodinjstva se upoštevajo naslednji družinski člani:

- delavec prosilec oz. upokojenec prosilec,
- zakonec, tudi če ne živi z upravičencem, če ni ločen od postelje in mize,
- otrok/otroci in z njimi izenačene osebe do 18. leta starosti, ne glede na to ali živijo z upravičencem,
- otrok/otroci in z njimi izenačeni polnoletni invalidi, če niso poročeni na podlagi predhodne odobritve,
- otrok/otroci in z njimi izenačene osebe, dijaki/študenti oz. vajenci, starejši od 18 in mlajši od 21 let, če pripadajo »številčnim družinam«, torej družinam z najmanj 4 otroki, ki so vsi mlajši od 26 let, na podlagi predhodne odobritve,
- samo bratje in sestre prosilca ter nečaki/vnuki, mladoletni ali polnoletni invalidi, samo, če so sirote brez obeh staršev. V takšnem primeru upravičenec ne sme biti tudi upravičenec do družinske pokojnine in ni nujno, da je poročen; zahtevana je predhodna odobritev,
- vnuki v starosti do 18 let, ki jih upravičenec preživlja, na podlagi predhodne odobritve.

■ **Odobritev družinskega dodatka**

Za vključitev naslednjih družinskih članov je treba zaprositi za odobritev za družinski dodatek v naslednjih primerih:

- za otroke v družinah, kjer starši niso poročeni oz. za otroke, rojene iz prejšnjih zakonov,
- za brate, sestre, vnuke/nečake prosilca, ki so sirote brez obeh staršev in niso upravičeni do družinske pokojnine,
- za družinske člane italijanskega državljana, državljana EU oziroma državljana druge države, ki ima z Italijo pogodbo,
- za mladoletne vnuke, ki jih preživlja ded prosilec/babica prosilka,
- za otroke oz. z njimi izenačene osebe od 18. do 21. leta starosti, če so dijaki/študenti ali vajenci, v družinah z največ 3 otroki ali z njimi izenačenimi osebami v starosti do 26. leta.

■ **Dovolilnice in dopusti Zakon 104/92**

Dovolilnice in dopusti se odobrijo izključno na podlagi priznavanja hujše invalidnosti (**3. odstavek 3. člena Zakona 104/92**). Zakon 104/92 in Zakonska uredba 151/01 ter njune spremembe urejata olajšave pri delu za zaposlene v javnem in zasebnem sektorju z delovnim razmerjem za nedoločen ali določen čas (za čas trajanja pogodbe).

■ **Dovolilnice Zakon 104/92**

Dovolilnice in dopusti se odobrijo, če gre za hujšega invalida, ki ni dolgotrajno hospitaliziran ali nameščen v podobnih zavodih oz. v primeru hospitalizacije samo v posebnih primerih.

Delavec ali delavka, ki pomagata hujšemu invalidu, zakoncu, sorodniku v svaštvu ali sorodniku do 2. stopnje ali do 3. stopnje, če so starši ali zakonec hujšega invalida dopolnili 65 let starosti oz. če imajo sami hujše bolezni, zaradi katerih ne morejo skrbeti za invalida oz. če so preminuli ali če jih ni, sta upravičena do dovolilnice za 3 dni na mesec (3. odstavek 33. člena Zakona 104/92).

Dovolilnice se ne priznajo tistim, ki delajo v gospodinjstvih oz. delavcem na domu. Tridnevne dovolilnice je mogoče razdeliti na ure, če tako predvideva pogodba. Navedeni čas je plačan in se upošteva tudi pri izračunu pogojev za upokojitev. Ni nujno, da upravičenec živi skupaj z sorodnikom invalidom. Dovolilnice se lahko izdajo, če invalidna oseba ni za polni čas hospitalizirana oz. nameščena v posebne javne ali zasebne zavode, ki zagotavljajo stalno zdravstveno oskrbo, razen v posebnih primerih.

Poleg navedenega:

- prisotnost drugih družinskih članov, ki ne delajo v gospodinjstvu invalida, ne predstavlja ovire za uveljavljanje pravice delavke ali delavca, ki zaprosi za mesečne plačane dovolilnice,
- invalid oz. njegov skrbnik oz. podporni upravitelj, če ima možnost izbirati kdo izmed svojih družinskih članov mu je dolžan nuditi pomoč med koriščenjem dovolilnic,
- prisotnost družinskih pomočnikov (negovalcev) ne predstavlja ovire za uveljavljanje pravice do plačanih dovolilnic.

■ **Izredni dopust Zakon 104/92**

Do koriščenja izrednega plačanega dopusta, ki traja 2 leti v času celotne delovne dobe, so upravičeni zaposleni za določen delovni čas (za čas veljavnosti pogodbe) oz. za nedoločen čas, ki skrbijo za družinskega člana s hujšo obliko invalidnosti. Pogoj je, da invalid ne sme biti za poln čas hospitaliziran ali nameščen v podobne zavode, razen v izjemnih primerih.

Dopust se ne prizna delavcem na domu, dnevnim kmetijskih delavcem, samozaposlenim in delavcem v delovnih razmerjih, izenačenih z zaposlitvijo. Na začetku so bili do izrednega dopusta upravičeni starši (tudi posvojitelji ali

rejniki) in bratje oz. sestre, ki so živeli z invalidom pod pogojem, da sta oba starša že umrla. Ustavno sodišče je skozi leta nabor upravičencev razširilo in uvedlo natančni prednostni vrstni red upravičencev:

- zakonec (oz. partner v partnerski zvezi), ki živi z invalidom,
- starši (biološki, posvojitelji ali rejniki) otroka s hujšo obliko invalidnosti,
- otrok, ki živi s staršem s hujšo obliko invalidnosti,
- bratje in sestre oseb (tudi posvojeni) s hujšo obliko invalidnosti, ki z invalidom živijo,
- sorodniki oz. sorodniki v svaštvu do 3. stopnje, ki z invalidom živijo.

Samo če so prve osebe, navedene na posebnem seznamu, umrle ali zaradi bolezni ne morejo skrbeti za invalida, je mogoče pravico dodeliti naslednji osebi. Dvoletni dopust je razširjen tudi na načelo edine referenčne osebe, na podlagi katerega dopusta ni mogoče priznati več kot enemu delavcu za nudenje pomoči istemu invalidu.

Izredni dopust pripada staršu delavcu prosilcu tudi, če drugi starš do njega ni upravičen, ker ne dela. Za priznanje pravice ni nujno, da starš živi z otrokom invalidom.

■ Višina prejemka

Nadomestilo se izplačuje v obliki plače, ki jo upravičenec prejme zadnji dan v delovnem mesecu pred mesecem dopusta, izključno za fiksne in trajne postavke prejemka (izključena so spremenljiva izplačila plače) največ do višine dohodka, letno revaloriziranega na podlagi indeksov italijanskega zavoda za statistiko ISTAT. Za čas dopusta se upoštevajo obračunski prispevki, ki pa se ne upoštevajo glede dospevanja pravice do dopusta, 13. plače in prejemka ob izteku delovnega razmerja/odpravnine.

OPOZORILO:

nekateri predpisi kot pogoj določajo stalno prebivališče v Italiji. Tudi iz tega razloga vam priporočamo, da se obrnete na naše službe.

► BREZPOSELNOT

Nadomestilo za brezposelnost izplačuje država stalnega prebivališča ne glede na to, v kateri državi je delavec delal, vendar velja opozoriti, da se v nasprotju z določili evropskih direktiv brezposelni delavec lahko vpiše na sezname brezposelnih samo v državi stalnega prebivališča in ne tudi v državi zadnje zaposlitve. Medregijski sindikalni svet si že dlje časa prizadeva uveljaviti pravilno izvajanje subjektivne pravice do vpisa na oba seznama za zaposlovanje.

■ Nadomestilo za brezposelnost NASpl (novo socialno zavarovanje za zaposlovanje)

Navedeni prejemek se nanaša na vse zaposlene, razen na zaposlene za nedoločen čas v javni upravi in kmetijske delavke ter delavce, za katere se še naprej upoštevajo posebni predpisi.

Prejemnice in prejemniki nadomestila za brezposelnost NASpl so delavke in delavci, ki izgubijo delo, vendar ne po svoji krivdi, vključno s pripravnicami/pripravniki, zaposlenimi umetnicami/umetniki, zaposlenimi člani proizvodnih delovnih zadrug (Uredba predsednika republike 602/70) in/oziroma zaposlenimi za določen čas v javnih podjetjih oziroma pri izvajalcih javnih storitev. Vloga se predloži pri INPS izključno v elektronski obliki v 68 dneh od prenehanja delovnega razmerja.

Nadomestilo NASpl se prizna tudi delavkam in delavcem, ki so iz upravičenega razloga vložili odpoved delovnega razmerja in v primeru soglasne odpovedi delovnega razmerja v okviru postopka obvezne poravnave.

Zahteve in pogoji

Delavke in delavci so upravičeni do nadomestila za brezposelnost, če izpolnjujejo oba navedena pogoja:

- so brezposelni,
- so v štirih letih pred nastopom brezposelnosti imeli vsaj **13 tednov plačanih prispevkov**,
- lahko dokažejo, da so v 12 mesecih pred nastopom brezposelnosti redno delali **najmanj 30 dni**, ne glede na minimalni znesek prispevkov.

OPOZORILO: Za priznanje pravice do nadomestila NASpl mora delavec obvezno sodelovati pri aktivnih politikah, ki mu jih ponujajo službe za zaposlovanje, sicer navedena pravica preneha.

OBMEJNI DELAVCI: SLOVENSKA ZAKONODAJA

► SOCIALNO VARSTVO

Pravice iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja. V splošnem gre za naslednje pravice:

- starostna in predčasna pokojnina,
- invalidska pokojnina,
- vdovska pokojnina,
- družinska pokojnina,
- delna pokojnina.

Pravice iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

■ Starostna in predčasna pokojnina

Starostna pokojnina predstavlja pokojninski prejemek in pripada tistemu upravičencu oziroma zavarovancu, ki dosega zakonsko predpisane pogoje.

Pogoji za pridobitev pravice do starostne pokojnine pridobi zavarovanec (moški in ženska) pri starosti 65 let, če ima dopoljenih najmanj 15 let zavarovalne dobe oziroma pri starosti 60 let, če ima dopoljenih 40 let pokojninske dobe brez dokupa.

Starostne meje za pridobitev pravice do starostne pokojnine se lahko znižajo skladno z veljavno zakonodajo, kot npr.:

- vstopa v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje pred dopolnjenim 18. letom starosti (moškemu in ženski), ki je dopolnil 40 let pokojninske dobe brez dokupa, ni pa še dopolnil starosti 60 let. V tem primeru se lahko zniža starost največ do dopoljenih 57. let za žensko in 58

■ Invalidska pokojnina

Pravico do invalidske pokojnine pripade zavarovancu, pri katerem je nastala invalidnost:

- * 1. kategorije,
- * 2. kategorije, in ni zmožen za drugo ustrezno delo brez poklicne rehabilitacije, le-ta pa mu ni zagotovljena, ker je star nad 50 let, ali
- * 3. kategorije, ki mu ni zagotovljena ustrezna zaposlitev oziroma prerazporeditev, ker je dopolnil 63 let starosti (moški) oziroma 61 let starosti (ženska)

...

kadar je invalidnost posledica:

- * poškodbe pri delu ali poklicne bolezni (ne glede na pokojninsko dobo)
- * poškodbe izven dela ali bolezni – pod pogojem, da je ob nastanku invalidnosti dopolnil pokojninsko dobo, ki pokriva najmanj tretjino razdobja od dopolnjenega 20. leta starosti do nastanka invalidnosti (v nadaljnjem besedilu: delovna leta), šteto delovna leta kot polna leta.

Zavarovanec, pri katerem je nastala I. kategorija invalidnosti pred dopolnjenim 21. letom starosti, pridobi pravico do invalidske pokojnine, če je bil ob nastanku invalidnosti vključen v obvezno zavarovanje ali, če je dopolnil najmanj tri mesece zavarovalne dobe.

■ Vdovska pokojnina

Predstavlja pokojninski prejemek, ki pripada preživelemu zakonskemu partnerju.

Ob izpolnjevanju določenih pogojev je do vdovske pokojnine upravičen tudi razvezani zakonec ali partner v zunajzakonski skupnosti umrlega zavarovanca ali uživalca pokojnine, če izpolnjuje pogoje, ki jih določa zakon.

Če je bila smrt posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni, pridobite pravico do vdovske pokojnine, ne glede na to, koliko pokojninske dobe je umrla dopolnil.

Vdovsko pokojnino po umrlem zavarovancu oziroma uživalcu pravic lahko uveljavljate pod naslednjimi pogoji:

- če ste ob smrti partnerja dopolnili starost 58 let,
- če ste bili do smrti partnerja popolnoma nezmožni za delo ali ste to postali v enem letu po njegovi smrti,
- če so vam po smrti partnerja ostali otroci, ki imajo pravico do družinske pokojnine po umrlem, vi pa imate do njih dolžnost preživljanja.

Če ob smrti zavarovanca niste še dopolnili 58 let, ste pa dopolnili 53 let starosti, boste na pravico do vdovske pokojnine čakali do dopolnjenih 58 letih..

■ Družinska pokojnina

je pokojninski prejemek, ki pripada družinskim članom umrlega upokojenca ali zavarovanca, ki je dopolnil določeno pokojninsko dobo, če izpolnjujejo pogoje, ki jih določa zakon.

- otroci (zakonski ali nezakonski ter posvojenici);
- pastorki, vnuki in drugi otroci brez staršev, ki jih je zavarovanec preživljal, (šteje se, da so brez staršev tudi vnuki oziroma drugi otroci, katerih starši so živi, a so popolnoma nezmožni za delo)

In sicer); do dopolnjenega 15. leta starosti oziroma do konca šolanja, vendar največ do dopolnjenega 26. leta starosti.

- starši (oče in mati, očim in mačeha) in posvojitelji, ki jih je zavarovanec preživljal;
- bratje in sestre, ki jih je zavarovanec preživljal do svoje smrti in nimajo lastnih sredstev za preživljanje. preživljati svoje družinske člane,:
- do datuma smrti skupno stalno prebivališče in
- cenzus -povprečni mesečni dohodki skladno z veljavno zakonodajo.

Za popolno nezmožnost za delo, ki je pogoj za pridobitev pravice do družinske oziroma vdovske pokojnine pri otrocih, velja nezmožnost za samostojno življenje, pri drugih osebah pa invalidnost 1. kategorije.

■ Delna pokojnina

Je del starostne ali predčasne pokojnine, ki se izplačuje zavarovancu, ki ostane v zavarovanju, v višini sorazmerja s skrajšanjem ur opravljanja dela. Zahtevo za priznanje pravice do delne pokojnine lahko vložite, če ste v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje vključeni:

- na podlagi delovnega razmerja,
- samostojne dejavnosti,
- kot družbenik ali kmet,
- in ste izpolnili pogoje za pridobitev pravice do predčasne ali starostne pokojnine.

Socialni transferji iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja

- pravica do poklicne rehabilitacije,
- pravica do nadomestila za invalidnost,
- pravica do premestitve in dela s krajšim delovnim časom od polnega, najmanj štiri ure dnevno,
- pravica do drugih nadomestil iz invalidskega zavarovanja,
- pravica do povrnitve potnih stroškov.

► DAVKI

Ko govorimo o davčni obveznosti je najpomembnejše, da najprej razjasnimo pojem **Rezidenca in Davčna rezidenca**.

Oseba je rezident države v kateri živi, davčni rezident pa je oseba, ki je po zakonodaji te države dolžna plačevati davke zaradi svojega stalnega prebivališča, prebivališča, sedeža uprave ali katerega koli drugega podobnega merila.

Tu se postavi prvo vprašanje: Kje živiš?

V Italiji ? v tem primeru je jasno in nesporno, da se davki plačajo v Italiji. Če pa si zaposlen v Sloveniji, med letom plačuješ akontacijo davka. V redkih primerih plačuješ davek v obeh državah, vendar končni obračun – napoved dohodnine se vrši v Italiji.

V Sloveniji ? in si italijanski državljan ? Ko se preseliš v Slovenijo, se je potrebno vpisati v A.I.R.E = anagrafe dei cittadini italiani residenti all'estero. – dolžnost vsakega posameznika, ki se v državo preseli za več kot 1 leto. Kaj sledi vpisu v A.I.R.E ? po službeni dolžnosti se ti odjavi bivanje v R Italiji.

Za bivanje krajše od 1 leta vpis v A.I.R.E. ni potreben

Vpis v AIRE je prvi potreben korak, ko se iz Italije preseliš v Slovenijo, ravno tako moraš urediti vse potrebno na pristojni Upravni enoti občine v kateri živiš.

Ugotovili smo, da če živiš v Italiji, boš davke plačeval v Italiji oz. končni obračun boš opravil v Italiji, če živiš v Sloveniji boš davke plačal v Sloveniji, ali. Bolje, končni obračun -dohodnino boš oddal v Sloveniji- ne glede na to kje si zaposlen !!!

Lahko se zgodi, da vas za davčnega rezidenta hkrati štejeta obe državi ter od vas zahtevata, da plačate davke na ves svetovni dohodek. Na srečo v bilateralnih sporazumih o izogibanju dvojnemu obdavčevanju, so pravila o tem, katera od obeh držav vas lahko obravnava kot rezidenta.

Tvoj status se določa na naslednje načine:

- si rezident države, v kateri imaš stalno prebivališče.
- Če imaš stalno prebivališče v obeh državah, se šteješ za rezidenta države, s katero ima tesnejše osebne in ekonomske odnose (središče življenjskih interesov);
- Če ni mogoče opredeliti države, v kateri imaš središče življenjskih interesov, ali če nimaš v nobeni od držav na razpolago stalnega prebivališča, se šteješ za rezidenta države, v kateri imaš običajno bivališče;
- Če imaš običajno bivališče v obeh državah ali v nobeni od njiju, se šteješ za rezidenta države, katere državljan si;
- Če si državljan obeh držav ali nobene od njiju, pristojna organa držav rešita vprašanje statusa s skupnim dogovorom.

Po veljavni slovenski davčni zakonodaji:

Davčni rezident postaneš, ko imaš prijavljeno stalno bivanje v Sloveniji ali tudi s prijavljenim začasnim bivanjem in si v Sloveniji prisoten v kateremkoli času davčnega leta skupno več kot 183 dni.

Torej ko je določeno davčno rezidenstvo postaneš zavezanec za plačilo dohodnine od vseh dohodkov, ki imajo vir v R Sloveniji in od vseh dohodkov, ki imajo vir izven Slovenije- podrobneje.

v Sloveniji:

1. davek od dobička pravnih oseb;
2. davek od dohodka posameznikov (dohodnina);
3. davek od premoženja

v Italiji:

1. davek od osebnega dohodka
2. davek od dohodka pravnih oseb
3. regionalni davek od proizvodnih dejavnosti

ne glede na to, ali se pobirajo pri viru dohodka ali ne

Nepremičnine, obresti, dividende, licenčnine in avtorski honorarji, plačilo umetnikom in športnikom, kapitalski dobiček in nekatere osebne storitve, ki so načeloma obdavčene v državi bivanja, **se lahko** obdavčijo tudi v drugi državi (kjer je pridobljeno oz. Ustvarjeno).

Dohodki podvrženi dohodnini:

- dohodek iz zaposlitve,
- dohodek iz dejavnosti,
- dohodek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti,

- dohodek iz oddajanja premoženja v najem in iz prenosa premoženjske pravice,
- dohodek iz kapitala,
- drugi dohodki.

Dohodki ki niso podvrženi dohodnini:

- dediščine;
- darila, prejeta od fizične osebe, ki ni delodajalec prejemnika (ali z delodajalcem povezana oseba);
- dobitki od iger na srečo;
- izplačila na podlagi zavarovanja za primer bolezni, poškodbe ali invalidnosti;
- denarne pomoči, ki jo posameznik prejme zaradi naravne in druge nesreče v skladu s posebnimi predpisi;
- subvencije, ki se v skladu s posebnimi predpisi izplačujejo iz proračuna za določene namene;
- enkratne denarne pomoči po zakonu, ki ureja varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, zakonu o obrambi in zakonu o notranjih zadevah;
- enkratne solidarnostne pomoči, ki jo izplača sindikat svojim članom z določenim namenom;
- pomoči, ki jih socialno ali drugače ogrožene osebe prejmejo od z zakonom določenih institucij;
- obveznih prispevkov za socialno varnost, ki jih za posamezne zavarovance v skladu s posebnimi predpisi plačuje Slovenija ali samoupravna lokalna skupnost, pod pogojem, da Slovenija oziroma samoupravna lokalna skupnost ne nastopa kot njihov delodajalec;
- prejemki, ki jih prejmejo osebe s statusom begunca v Sloveniji, osebe z začasnim zatočiščem v Sloveniji in tujci, ki jim je dovoljeno začasno zadrževanje v Sloveniji, (prihodke zagotavlja proračun ali mednarodna organizacija v skladu z zakonom o tujcih, zakonom o začasnem zatočišču in drugimi predpisi);
- dodatka za pomoč in postrežbo po zakonu o vojnih veteranih, zakonu o vojnih invalidih in zakonu in po zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju;
- invalidnine, invalidskega dodatka in dodatka za posebno invalidnost po zakonu o vojnih invalidih in nadomestila za invalidnost po zakonu o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb; invalidnine, invalidskega dodatka in dodatka za posebno invalidnost po zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju;
- doživljenjske mesečne rente, ki jo posameznik prejme po zakonu o žrtvah

- vojnega nasilja in zakonu o posebnih pravicah žrtev v vojni za Slovenijo 1991;
- veteranskega dodatka po zakonu o vojnih veteranih;
- starševskega dodatka in pomoči ob rojstvu otroka;
- otroškega dodatka, dodatka za veliko družino in dodatka za nego za otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo;
- denarnih pomoči za brezposelnost, ki se izplačujejo iz proračuna v skladu z zakonom, ki ureja zavarovanje za primer brezposelnosti;
- varstvenega dodatka k pokojnini po zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju;
- In ostalo po Zakonu o Dohodnini navedenih primerih.

► NADOMESTILA

EVROPSKI PREDPISI o socialni varnosti ne nadomeščajo različnih sistemov, ki v posamezni državi urejajo socialno varnost z enotnim sistemom, omejuje se le na njihovo usklajevanje.

Določajo skupna pravila, ki bi jih morale spoštovati države članice in ne škodijo osebam, ki koristijo osnovno načelo prostega gibanja in bivanja na območju EU in Evropskega ekonomskega prostora. Vsak »evropski državljan« ima pravico do popolne zdravstvene zaščite. Predpisi ti po eni strani zagotavljajo enakost pri obravnavi v primeru z državljanji države, kjer delaš, po drugi strani pa se zagotavlja specifično varstvo, če želiš uveljavljati pravice do dveh ali več držav.

Če gre začasno bivanje, boš še naprej zavarovan v državi običajnega/stalnega bivanja. Če pa se dejansko seliš v drugo državo, imaš enake pravice, kot državljan tiste države. Če živiš v eni državi in delaš v drugi državi, moraš pri svojem zavodu za zdravstveno zavarovanje zaprositi za izdajo S1 obrazca in ga predložiti pri pristojnem zavodu države, kjer živiš. (velja tudi za vzdrževane družinske člane),

začasno bivanje v tujini	evropska kartica zdravstvenega zavarovanja
čezmejni delavec upokojenec	obrazec S1
načrtovano zdravljenje	obrazec S2 (dovoljenje)

Pravica do zdravljenja v državi bivanja in do odškodnine v državi zavarovanja

poklicna bolezen	upravičen si do oskrbe v državi bivanja in denarnih izplačil iz države zavarovanja
bolezen, za katero oseba zboli v drugi državi	èpristojna država zadnje zaposlitve

V primeru **nezgode pri delu**:

nezgoda pri delu =	delodajalec je dolžan podati prijavo pristojnemu zavodu
če delodajalec ne poda prijave	delavec sam prijavi nezgodo
nezgoda v drugi državi	država, kjer je do nezgode prišlo pošlje vso dokumentacijo pristojni državi
sprememba bivališča po nezgodi	obrazec DA1 pri instituciji pristojni v času nezgode

■ Socialni transferji

- Denarna socialna pomoč namenjena zadovoljevanju minimalnih življenjskih potreb v višini, ki omogoča preživetje. Določena je z Zakonom o socialnovarstvenih prejemkih Uveljavite jo lahko, če dohodek na osebo ne dosega meje dohodkov, ki je zakonsko predpisana.

Posebni obliki izredne denarne pomoči sta pogrebina in posmrtnina. Gre za pomoč pri kritju stroškov pogreba (pogrebina) in za pravico do enkratne **izredne denarne socialne pomoči** po smrti družinskega člana (posmrtnina).

- varstveni dodatek. Z njim se upravičencem zagotavljajo sredstva za kritje življenjskih stroškov, ki nastanejo v daljšem časovnem obdobju (stroški z vzdrževanjem stanovanja, nadomeščanjem trajnih potrošnih dobrin,...). Namenjen je posameznikom in družinam, ki si materialne varnosti ne morejo zagotoviti zaradi okoliščin, na katere sami ne morejo vplivati.

■ Starševsko varstvo in družinski prejemki

Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih ureja zavarovanje za **starševsko varstvo** in pravice, ki iz tega izhajajo:

- pravica do dopusta (materinski, očetovski, starševski),
- pravica do nadomestila,
- pravice iz naslova krajšega delovnega časa,
- pravica do plačila prispevkov v primeru štirih ali več otrok,
- pravica do nadomestila v času odmora za dojenje (od 1. 9. 2014).
- starševski dodatek (mesečni prejemek, ki traja 365 dni od rojstvaotroka),
- pomoč ob rojstvu otroka (enkratni prejemek),
- otroški dodatek (mesečni prejemek – za dobo enega leta – za otroke do 18. leta starosti),
- dodatek za veliko družino (enkratni letni prejemek za družine s tremi ali več otroki),
- dodatek za nego otroka (mesečni prejemek, dokler trajajo razlogi oziroma do otrokovega 18. oziroma 26. leta starosti),
- delno plačilo za izgubljeni dohodek (mesečni prejemek – dokler trajajo razlogi oziroma do otrokovega 18. leta starosti).

Dodatni socialni transferji oziroma subvencije in znižana plačila:

- znižano plačilo vrtca,
- subvencija malice za učence in dijake,
- subvencija kosila za učence,
- oprostitev plačila socialnovarstvenih storitev,
- prispevek k plačilu družinskega pomočnika,
- subvencija najemnine.

■ Dodatek za pomoč in postrežbo?

Do dodatka za pomoč in postrežbo ste upravičeni, če ste:

- upokojenec s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji in potrebujete pomoč druge osebe pri opravljanju osnovnih življenjskih potreb,
- slepi ali slabovidni in ste zaposleni oziroma opravljate dejavnost,
- slepi in ste zdravstveno zavarovani po drugem zavarovancu zavoda/upokojencu,
- nepokretni in ste zaposleni ali opravljate dejavnost, primerno svojim delovnim zmožnostim.

■ Socialni transferji za dijake in študentom?

štipendije, študentom pa je na voljo tudi subvencionirana prehrana.

■ Dodaten material

Varstveni dodatek Upravičenci po tem zakonu so državljani ali državljanke (v nadaljnjem besedilu: državljani) Republike Slovenije, ki imajo stalno prebivališče v Republiki Sloveniji, ter tujci ali tujke (v nadaljnjem besedilu: tujci), ki imajo dovoljenje za stalno prebivanje in stalno prebivališče v Republiki Sloveniji. Do varstvenega dodatka so upravičene osebe, ki so trajno nezaposljive ali trajno nezmožne za delo ali so starejše od 63 let ženske oziroma od 65 let moški

► (2) Poleg upravičencev iz prejšnjega odstavka lahko pravico do denarne socialne pomoči in varstveni dodatek uveljavljajo tudi osebe, ki ta socialno varstvena prejemka lahko uveljavljajo na podlagi mednarodnih aktov, ki obvezujejo Republiko Slovenijo.

► 4. člen (namen denarne socialne pomoči in varstvenega dodatka)

► (1) Z denarno socialno pomočjo se upravičencu do nje za čas prebivanja v Republiki Sloveniji zagotavljajo sredstva za zadovoljevanje minimalnih življenjskih potreb v višini, ki omogoča preživetje.

► (2) Šteje se, da je preživetje iz prejšnjega odstavka omogočeno, če so upravičencu zagotovljeni dohodki, s katerimi razpolaga po zmanjšanju za normirane stroške oziroma dejanske stroške, priznane po zakonu, ki ureja dohodnino, ter po plačilu davkov in obveznih prispevkov za socialno varnost, v višini minimalnega dohodka, določenega s tem zakonom (v nadaljnjem besedilu: minimalni dohodek).

► (3) Z varstvenim dodatkom se upravičencu do njega za čas prebivanja v Republiki Sloveniji zagotavljajo sredstva za kritje življenjskih stroškov, ki nastanejo v daljšem časovnem obdobju (stroški z vzdrževanjem stanovanja, nadomeščanjem trajnih potrošnih dobrin ipd.) in niso stroški za zadovoljeva-

nje minimalnih življenjskih potreb

Do **denarne socialne pomoči** so upravičene osebe, ki si zase in za svoje družinske člane sredstev v višini minimalnega dohodka ne morejo zagotoviti iz razlogov, na katere niso mogle oziroma ne morejo vplivati, in so uveljavljale pravico do denarnih prejemkov po drugih predpisih in pravico do oprostitev in olajšav po tem zakonu ter izpolnjujejo druge pogoje po tem zakonu.

► (4) Prejemnik ali prejemnica (v nadaljnjem besedilu: prejemnik) denarne socialne pomoči in varstvenega dodatka ne more biti v ugodnejšem socialnem položaju od tistega, ki si sredstva za preživetje zagotavlja z delom ali na podlagi pravic iz dela.

■ Družinski prejemki

Vrste družinskih prejemkov:

- starševski dodatek (mesečni prejemek, ki traja 365 dni od rojstva otroka),
- pomoč ob rojstvu otroka (enkratni prejemek),
- **otroški dodatek** (mesečni prejemek – za dobo enega leta – za otroke do 18. leta starosti), Otroški dodatek je dopolnilni prejemek za preživljanje, vzgojo in izobraževanje otroka. Pravica do prejema otroškega dodatka se lahko uveljavlja pri Centru za socialno delo, kjer ima upravičenec stalno prebivališče oziroma kjer večina družinskih članov dejansko prebiva, če je posameznikovo stalno ali začasno prebivališče na različnih naslovih
- dohodkovni razred za otroka v srednji šoli, vendar najdlje do 18. leta
- dodatek za veliko družino (enkratni letni prejemek za družine s tremi ali več otroki),
- dodatek za nego otroka (mesečni prejemek, pravica traja za obdobje, ko se otroku zagotavlja posebna nega zaradi zdravstvenih razlogov, vendar najdlje do njegovega 18. leta starosti, po 18. letu starosti pa, če ima status učenca, dijaka, vajenca ali študenta, vendar najdlje do njegovega 26. leta starosti),
- delno plačilo za izgubljeni dohodek (mesečni prejemek – dokler trajajo razlogi oziroma do otrokovega 18. leta starosti).

Kadar obstaja verjetnost, da družina denarnega prejemka ne bo namenila za namene, za katere ga je dobila, lahko center za socialno delo odloči, da se posamezni prejemek ne izplača v denarju, ampak v obliki konkretnih dobrin.

OPOZORILO:

Nekateri predpisi kot pogoj določajo stalno prebivališče v Sloveniji. Tudi iz tega razloga vam priporočamo, da se obrnete na naše službe.

► **BREZPOSELNOST**

Nadomestilo za brezposelnost izplačuje država stalnega prebivališča ne glede na to, v kateri državi je delavec delal, vendar velja opozoriti, da se v nasprotju z določili evropskih direktiv brezposelni delavec lahko vpiše na sezname brezposelnih samo v državi stalnega prebivališča in ne tudi v državi zadnje zaposlitve. Medregijski sindikalni svet si že dlje časa prizadeva uveljaviti pravilno izvajanje subjektivne pravice do vpisa na oba seznama za zaposlovanje.

Denarno nadomestilo za brezposelnost je eden izmed socialnih transferjev in eden izmed ukrepov države na trgu dela. Te sicer natančneje ureja Zakon o urejanju trga dela.

- če ste bili pred nastankom brezposelnosti zavarovani za brezposelnost **najmanj 9 mesecev v zadnjih 24 mesecih**,
- če ste **mlajši od 30 let** in ste bili pred nastankom brezposelnosti zavarovani **najmanj 6 mesecev v zadnjih 24 mesecih**,
- če so bili **plačani prispevki za zavarovanje za primer brezposelnosti** (izjema so osebe, ki so bile v zavarovanje vključene na podlagi delovnega razmerja, delodajalec kot zavezanec za plačilo pa prispevkov ni plačal),
- če ste brezposelni in vam delovno razmerje **ni prenehalo po vaši krivdi** ali **volji** ter izpolnjujete druge, z zakonom določene pogoje ter
- se prijavite pri zavodu za zaposlovanje in **vložite zahtevo** za uveljavitev pravice do denarnega nadomestila v **30 dneh** po prenehanju obveznega zavarovanja.

Čas prejemanja denarnega nadomestila je odvisen od skupne zavarovalne dobe, in sicer:

- **2 meseca**, če ste mlajši od 30 let in ste bili pred nastankom brezposelnosti zavarovan najmanj 6 mesecev v zadnjih 24 mesecih,
- **3 mesece**, če ste bili zavarovani od 9 mesecev do 5 let,
- **6 mesecev**, če ste bili zavarovani od 5 do 15 let,
- **9 mesecev**, če ste bili zavarovani od 15 do 25 let,
- **12 mesecev**, če ste bili zavarovani nad 25 let,
- **19 mesecev**, če ste starejši od 53 let in ste bili zavarovani nad 25 let,
- **25 mesecev**, če ste starejši od 58 let in ste bili zavarovani nad 28 let.

Prve tri mesece prejemanja znaša **80%**,

► v naslednjih **devetih mesecih 60%**,

► **po izteku enega leta** pa **50%** povprečne mesečne plače,

NAŠI URADI

CGIL

TRIESTE-TRST - via Pondares 8
0039.0403788211 - trieste@fvg.cgil.it

GORICA-GORICA - via Pacinotti 21 - Monfalcone
0039.0481416411 - gorizia@fvg.cgil.it

Patronato INCA

TRIESTE-TRST - via Pondares 8
0039.0403788205 - accoglienza.trieste@fvg.cgil.it

AURISINA-NABREŽINA - piazza San Rocco 103
0039.040200036 - duinoaurisina@inca.it

CAPODISTRIA-KOPER - Vojkovo nabrežje 23
00386.56273824 - capodistria.slovenia@inca.it

NOVA GORICA - Kidriceva 9
00386.53303525 - novagorica.slovenia@inca.it

TOLMINO-TOLMIN - Mestni Trg 6
0039.3461372218 - 0039.38641719784 - i.castellani@inca.it

CISL

TRIESTE-TRST - Piazza Dalmazia 1
0039.0406791311 - ust.triestegorizia@cisl.it

GORIZIA-GORICA - Via Manzoni 5
0039.0481533321 - ust.triestegorizia@cisl.it

Patronato INAS

TRIESTE-TRST - Piazza Dalmazia 1
0039.0406791340 - trieste@inas.it

GORIZIA-GORICA - Via Manzoni 5
0039.0481531987 - gorizia@inas.it

NOVA GORICA - Kidriceva ulica 9a
00386.53380197

KOPER-CAPODISTRIA - Gortanov trg 15
00386.51635440 - slovenia@inas.it

NAŠI URADI

UIL

TRIESTE-TRST - Via Polonio 5
0039.040367800 - csprieste@uil.it

GORIZIA-GORICA - Via Rossini 16
0039.0481534107 - cspgorizia@uil.it

Patronato ITAL

TRIESTE-TRST - Via Polonio 5
0039.040366990 - trieste@pec.italuil.it

MONFALCONE-TRZIC - Via IX Giugno 40 - Monfalcone
0039.0481410192 - monfalcone@pec.italuil.it

ERPELLE-HRPELJE - Reška cesta, 14
(presso il Comune /Občina Hrpelje – Kozina)
00386.51748126 - italpatronato@gmail.com

KOPER-CAPODISTRIA - Staničev Trg, 1
(presso la Casa dell'artigianato/Območna obrtno-podjetniška zbornica Koper)
00386.51748126 - italpatronato@gmail.com

OSO-KS 90

Obalna sindikalna organizacija - KS 90
KOPER-CAPODISTRIA - Trg Brolo 2
00386.56124000 - info@sindikat-osoks90.si

ZSSS

KOPER-CAPODISTRIA - Tominčeva 7
00386.53303523 - 00386.51629545 - iztok.sabadin@sindikat-zsss.si

NOVA GORICA - Kidriceva 9
00386.51629545 - iztok.sabadin@sindikat-zsss.si